

SZZ – Učitelství geografie pro ZŠ

Organizace a forma SZZ

- SZZ se skládá ze dvou bloků modelové výuky:
 1. **blok** – výuka tématu vylosovaného v den SZZ, témata obecné geografie;
 2. **blok** – výuka předem připraveného tématu regionální geografie, které si student/ka losuje zhruba týden před SZZ)
- Délka každé modelové výuky je 10 min a odpovídá jedné výukové situaci z vyučovací hodiny.
- Student/ka vyučuje členy komise, kteří představují žáky ZŠ.

1. blok: Obecná geografie

- **Příprava:** Během přípravy (cca 20 minut, není k dispozici atlas ani jiné pomůcky) student/ka naplňuje k vylosovanému tematickému okruhu výukovou situaci o délce 10 minut. Z hlediska obsahu i didaktického ztvárnění by se skutečně mělo jednat o 10minutovou výukovou situaci. Student/ka formuluje cíl/e výukové situace, vhodná obsahová jádra, provádí obsahovou transformaci a promyslí, jak by výuková situace zapadala do kontextu celé vyučovací hodiny (fáze hodiny, co předchází, co navazuje apod.).
- **Realizace výuky:** Na začátku výuky by mělo dojít k zasazení výukové situace do kontextu (nepočítá se do 10 minut) – na žáky jakého ročníku výuka cílí, na co navazuje, co by již měli žáci znát apod. Dále již student/ka vyučuje podle své přípravy. Využité vyučovací metody a organizační formy výuky musí být konzistentní s cíli a obsahovými jádry tak, aby byla zajištěna integrita výuky. Doporučujeme nevyužívat pouze frontální výuku – při přípravě si student/ka může připravit i krátké aktivity pro komisi, která představuje žáky. Pokud si student/ka během přípravy připraví materiál/y pro komisi, je možné ho/je před samotnou realizací zkopírovat v požadovaném počtu. Student/ka může při modelové výuce využívat následující pomůcky: tabule, obrysová mapa světa na magnetické a popisovatelné nástěnce, křídly/fixy, nástěnné mapy, globusy, školní atlasy, obrysové mapy a prázdné šablony schémat a grafů (např. schéma klimadiagramu, schéma trojúhelníkového diagramu pro určování půdních druhů, schéma populační pyramidy apod.). V rámci bloku obecné geografie není dovoleno využívat mobilní telefony (ani pro podporu názornosti).
- **Tematické okruhy:**
 1. **Země jako vesmírné těleso** (postavení Země ve vesmíru, tvar Země, pohyby Země a jejich důsledky, časová pásma)
 2. **Zeměpisná síť, souřadnice**
 3. **Mapa** (co je mapa, jak vzniká, druhy map podle měřítka, tematické mapy, obsah map, orientace podle mapy)
 4. **Litosféra a georeliéf** (stavba Země, desková tektonika, vulkanismus, tvary reliéfu)
 5. **Atmosféra** (složení atmosféry a její vrstvy, globální cirkulace, klimatické pásy, počasí, klimatická změna)
 6. **Hydrosféra** (koloběh vody, oceány a moře – proudy a pohyby mořské vody, vodní toky, jezera, podzemní voda, kras, ledovce, sucho)
 7. **Pedosféra** (složení a vznik půd, půdní druhy, půdní typy, rozložení půd na Zemi a jeho zákonitosti, význam půdy, rizikové procesy spojené s půdním prostředím)
 8. **Biosféra** (charakteristika a rozšíření biotů na Zemi a jeho zákonitosti)

- 9. Obyvatelstvo** (základní demografické ukazatele, vývoj počtu obyvatel na Zemi – demografické křivky, faktory ovlivňující rozmístění a hustotu obyvatel na Zemi, migrace, jazyky, náboženství, kultura)
- 10. Sídla** (typy sídel, funkce sídel, vývoj osídlení, struktura sídel – zóny městských sídel, aktuální tendence ve vývoji osídlení)
- 11. Světové hospodářství obecně** (lokalizační faktory, sektorová struktura, odvětvová struktura, ukazatele hospodářského rozvoje)
- 12. Primér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)
- 13. Sekundér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)
- 14. Terciér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)
- 15. Kvartér** (lokalizační faktory, odvětvová struktura, postavení ve světě)
- 16. Globalizace** (mezinárodní obchod, způsoby zapojení jednotlivých regionů, trendy v globální ekonomice)
- 17. Politická a kulturní geografie** (geopolitické procesy, aktuální hlavní světová ohniska napětí, změny v politické mapě světa)
- 18. Krajina** (vývoj krajiny, přírodní krajina, kulturní krajina, krajinné složky a prvky)
- 19. Interakce příroda-společnost** (udržitelný rozvoj, limity přírodního prostředí, ochrana životního prostředí, hlavní globální problémy životního prostředí)

2. Blok: Regionální geografie

- **Příprava:** Student/ka si cca týden předem losuje konkrétní region, kterému se bude věnovat během 10minutové výukové situace z bloku regionální geografie. Student/ka si sám/sama vybírá učivo (obsahová jádra), na které se konkrétně v daném regionu zaměří – obsahová jádra mohou pokrývat celý region nebo jen jeho vybranou část. Výuková situace se zaměří min. na jeden z následujících přístupů:
 - jevy a procesy obecné geografie (fyzické i socioekonomické), které jsou v tomto regionu specifické – výuka se zaměřuje na příčiny a důsledky těchto jevů a procesů v regionu;
 - příklady interakce fyzicko-geografických a socioekonomických jevů v rámci regionu;
 - porovnání regionu s jinými regiony na kontinentu (z pohledu specifčnosti či podobnosti).

V rámci přípravy student/ka formuluje cíl/e výukové situace, vhodná obsahová jádra, provádí obsahovou transformaci a promyslí, jak by výuková situace zapadala do kontextu celé vyučovací hodiny (fáze hodiny, co předchází, co navazuje apod.).

- **Realizace výuky:** Na začátku výuky by mělo dojít k zasazení výukové situace do kontextu (nepočítá se do 10 minut) – na žáky jakého ročníku výuka cílí, na co navazuje, co by již měli žáci znát a jak student/ka vymezuje region, který je předmětem výuky. Dále již student/ka vyučuje podle své přípravy. Využité vyučovací metody a organizační formy výuky musí být konzistentní s cíli a obsahovými jádry tak, aby byla zajištěna integrita výuky. Student/ka může při modelové výuce využívat předem připravené pomůcky a materiály (např. pracovní listy, texty, mapy, schémata, grafy apod.). Dále je možné využívat následující pomůcky: tabule, obrysová mapa světa na magnetické a popisovatelné nástěnce, křídly/fixy, nástěnné mapy globusy, školní atlasy, obrysové mapy, mobilní telefony, PC a webové stránky + projektor (např. prezentace, animace, videa, obrázky apod.) – využití „na vlastní nebezpečí“ (doporučujeme vše předem vyzkoušet a mít záložní řešení pro případ technických problémů).

- **Regiony:**

Afrika:

1. Státy Maghrebu
2. Východní Afrika
3. Západoafrické frankofonní státy
4. Nigérie
5. Státy rovníkové Afriky
6. Republika Jižní Afrika

Asie:

7. Státy jihozápadní Asie
8. Postsovětské středoasijské státy („-stány“)
9. Státy Indického subkontinentu
10. Státy jihovýchodní Asie
11. Státy východní Asie

Austrálie a Oceánie:

12. Austrálie
13. Oceánie

Severní Amerika:

- 14. Kanada
- 15. USA

Střední Amerika:

- 16. Mexiko

Jižní Amerika:

- 17. Brazílie
- 18. Andské státy

Evropa:

- 19. Západní Evropa
- 20. Jižní Evropa
- 21. Alpské státy
- 22. Pobaltské státy
- 23. Střední Evropa
- 24. Skandinávské státy
- 25. Východní Evropa

Česká republika:

- 26. Česká republika buď jako celek nebo vybraný region České republiky dle vlastní regionalizace

Hodnocení SZZ:

Po předvedení výukových situací z obou bloků následuje diskuse (cca 10 minut ke každé výukové situaci) o cílech výukových situací, obsahových jádrech, didaktickém ztvárnění, kontextu výukových situací v rámci celých vyučovacích hodin apod. Doporučujeme mít cíle výukových situací i jejich obsahová jádra zpracovány pro členy komise písemně. Členové komise mohou klást doplňující otázky k daným okruhům i k realizaci výuky. Jako podklad pro hodnocení komise využívá otázky v níže uvedeném formuláři. Formulář může sloužit zároveň studentům jako „checklist“, který lze využít během přípravy výuky.

Formulář pro hodnocení 10minutové výukové situace

Obsahová jádra

	Ano	Ne
Odpovídají vylosovanému tématu?		
Jsou vhodně zvolena s ohledem na 10minutovou výukovou situaci?		
Odpovídají stupni vzdělávání (ZŠ x SŠ)?		

Cíle výuky

	Ano	Ne
Jsou nastaveny alespoň na úrovni porozumění?		
Jsou v souladu s obsahovými jádry?		
Jsou adekvátní s ohledem a 10minutovou výukovou situaci?		

Didaktické ztvárnění

	Ano	Ne
Vedla výuková situace ke splnění cílů?		
Bylo s obsahem pracováno odborně správně?		
Byly s ohledem na cíle využity nejvhodnější metody/organizační formy/pomůcky?		
Byla výuková situace logicky strukturována?		
Zapadá výuková situace do kontextu celé vyučovací hodiny?		
Došlo k ověření splnění cílů (resp. je naplánováno ověření splnění cílů v jiné části výuky)?		